

HONIG BREETHUIS

DE BREDENHOF

DE BREDENHOF WAS EEN PARK, DAT DRIE GENERATIES LANG IN BEZIT WAS BIJ DE FAMILIE BREET. DIT ROND DE TIENDUIZEND VIERKANTE METER GROTE 'BOS VAN BREET' STREKTE ZICH IN N.O. RICHTING UIT VANUIT DE HOEK VAN DE GUISPADSLOOT EN DE NIEUWE VAART. DE BREDENHOF BESTOND UIT BOOMGAARDEN, EEN THEEHUIS, EEN TUINMANSWONING, EEN MUZIEKTENT EN EEN KINDERSPEELTUIN. NA DE DOOD VAN JAN JBZ. BREET (1815-1892) WAS DE BREDENHOF NOG ENIGE JAREN IN GEBRUIK ALS CONCERT- EN KINDERSPEELTUIN OM UITEINDELIJK PLAATS TE MAKEN VOOR EEN WOONWIJKJE, WAAR DE STRAATNAMEN NOG STEEDS VERWIJZEN NAAR DE OORSPRONG. IN DEZE EDITIE MEER BEELDMATERIAAL VAN DIT PRIVÉ-PARK.

*De Bredenhof GAZ 13.0270
(Uitsnede uit aquarel door P.Mz. Betlem 1894)*

Het Guisveld met zicht op de Bredenhof met tuinhuis (Foto: Breebaard) Op de achtergrond de Ned. Herv. Kerk voor de brand in 1878. [ZOV; GAZ GAZ 21.00326 / 21.00363]

HET SCHOOLBORD VAN TREYNTJE VAN VLEUTEN

Portretfoto van Treyntje van Vleuten

RECENTELIJK WERD ONZE VERENIGING BEDACHT MET DE SCHENKING VAN EEN BESCHILDERD HOUTEN SCHOOLBORD, DAT OORSPRONKELIJK HEEFT TOEBEHOORD AAN TRIJNTJE JANS. VAN VLEUTEN (* ZAANDIJK, 10 JANUARI 1797 - 1868), JONGSTE DOCHTER VAN DE PAPIERFABRIKANT JAN ADRIAAN VAN VLEUTEN (1762-1835) EN AAGJE JANS HONIG (1762-1807). TRIJNTJE WAS LID VAN DE VERENIGDE DOOPSGEZINDE GEMEENTE TE KOOG-ZAANDIJK. DE SCHUIF VAN HET KISTJE IS VOORZIEN VAN EEN ROMANTISCHE SCHILDERING IN EEN OVALE LIJST VAN EEN VOGELVANGER EN HET OPSCHRIFT "TREYNTJE VAN VLEUTEN". DE VOGELVANGER LOKT WILDE VOGELS M.B.V. EEN "ROER" EN EEN "KOORDEKEN" MET EEN TAMME VOGEL. DE TAMME, GEKORTWIEKTE LOKVOGEL ZOU EEN VERWIJZING ZIJN NAAR DE FAMILIENAAM VAN VLEUTEN. OP DE ACHTERGROND EEN WEIDELANDSCHAP MET EEN PAAR BOMEN EN EEN DORPSGEZICHT.

Het kistje bevat een reeks centsprenten en vier boekjes, waaronder een rouwgedichtje door Jan van Vleuten n.a.v. het overlijden van zijn oudste dochtertje Maartje van Vleuten in 1817. Trijntje was de jongste uit een gezin van vijf kinderen, dat verder bestond uit Maartje (1785-1817), Guurtje (*1786), Adriaan (1790-1826) en Lijsje (Elisabeth) (1792-1864). Broer en papierfabrikant Adriaan huwde achtereenvolgens met Maartje de Lange (1790-1813) en Adriana Balthus van Rhee (1795-1824). Zijn zoon uit het eerste huwelijk, genaamd Jan Adriaan van Vleuten (1812-1864) stierf in Keulen. Zijn zoon uit het tweede huwelijk, genaamd Balthus Hendrik van Vleuten (1816-1882), huwde Maria Catharina Ympa (ca. 1817-1861), terwijl dochter Aagje (ca. 1818-1892) Pieter Smidt van Gelder jr. (1819-1914) trouwde. Lijsje van Vleuten huwde in 1815 de arts Jacobus Johannes Kerbert (1794-1842) en kreeg zeven kinderen. Dochter Aagje Jacobusd. Kerbert (1817-1846) huwde in 1823 Jacob Honig Jsz. Jr. (1816-1870) en kreeg twee kinderen: Antje (1841-1903), in 1864 gehuwd met Dirk Theunis Crok (1836-1899) en Jacobus Johannes Honig (1842-1923), in 1871 gehuwd met Trijntje Pieters Couwenhoven (1847-1931).

Het Gemeentearchief Zaanstad bewaart ook een portretfoto van Guurtje van Vleuten, de zuster van Trijntje. Tussen 15 en 21 juni 1808 maakte Guurtje met haar vader en zusters Maartje en Lijsje een reisje naar Den Haag en Dordrecht, waarvan een journaal op rijm bewaard gebleven is. Zo ook van een reisje naar Den Helder tussen 6 en 7 juli 1813 door Lijsje met haar vader, broer en zusters. Het schoolbord is geschenken door mevrouw Renée Pigeaud. Bij de overdracht heeft het object een plaatsje gekregen in het kantoortje van Breet. Dit najaar is in het expositiekabinetje een kleine expositie ingericht over de inhoud van de schooltas.

Zie voorts:

- "Annotatiën wegens verkooppingen en kustingboden aan de Zaan, begonnen door Jan van Vleuten, en vervolgd door zijne dochters Guurtje en Trijntje van Vleuten 1786-1868." [GAZ, 6500]
- Ruud Lindeman, Yvonne Scherf en Rudolf Dekker: Reisverslagen van Noord-Nederlanders uit de zestiende tot beging 19e eeuw. (Rotterdam 1994) [GAZ Bibl. 00.763] [GAZ Bibl. 00.821]

Portretfoto van Geertje Adr. Honigh
(1815-1887) [Stg Archief Honig(h)]

Portretfoto van Gerrit Jbz Vis (1818-1882)
[Stg Archief Honig(h)]

TUINBEELDJE WEER TERUG

ENKELEN VAN ONS HEBBEN HET MISSCHIEN EEN TIJDJE GEMIST: HET WITTE TUINBEELDJE MET DE GOUDEN VEER.

Nadat het terracotta tuinbeeldje van de man met Goudse pijp en driekante steek in 2011 werd gerestaureerd, is nu ook het witte beeldje (ZOV-03329) uit de tuin onder handen genomen. Het achttiende-eeuwse beeldje, een guitig kijkend figuurtje, lijkt uit witte steen te zijn vervaardigd, maar is in werkelijkheid van wit geschilderde zandsteen. Hoewel er geen exacte gegevens bekend zijn gaat het waarschijnlijk om een theaterfiguur. [NB: Sommigen zien er vanwege het karakteristieke hoofddeksel, de zogeheten "Frygische kap of muts", een verwijzing in naar de het vrijheidsstreven tijdens de Bataafse Revolutie van 1794-1799. Red.]

Het beeldje werd in 1945 ontvangen als legaat van Gerard Adriaan Vis uit Zeist (1876 -1845). Hij was een kleinzoon van Gerrit Jbz. Vis (1818-1882) en Geertje Adr. Honingh (1815-1887). In 1947 werd het beeldje in de tuin geplaatst. In 1952 werden de twee tuinbeelden nader bestudeerd: het beeldje uit het legaat Vis bleek wit geschilderd met enkele versieringen in geel, maar die horen verguld te zijn. In 1978 werden de beelden weggenomen voor restauratie, in 1979 werden zij weer teruggeplaatst.

De restauraties werden destijds uitgevoerd door de dienst Gemeentewerken Zaanstad. Het dansende figuurtje werd helaas niet geheel wit geschilderd. De armen, gezicht en hals werden toen rose. Tijdens de recente restauratie door Art Conservation werden enkele scheuren in het beeldje en de sokkel opgevuld, werd de oude goudgele verf vervangen door verguldsel en werd de sokkel met stoom gereinigd. Het beeldje is nu weer geheel wit en staat nu weer als vanouds op zijn vertrouwde plaats.

George Slieker
(Met dank aan Inge Commandeur)

Affiche Openbare Repetitie in de Bredenhof,
1896 [ZM, ZOV 63.0013]

Bredenhof

1. Zicht op de Bredenhof vanaf de Nieuwe Vaart
Foto J.L. Breebaard, voor 1878 [ZOV; GAZ
25_017_00688; 25_017_00564; 21.04067]

2. Zicht op de "Bredenhof met tuinhuis en
tuinmanswoning [GAZ, ZOV 21.04039]

1.

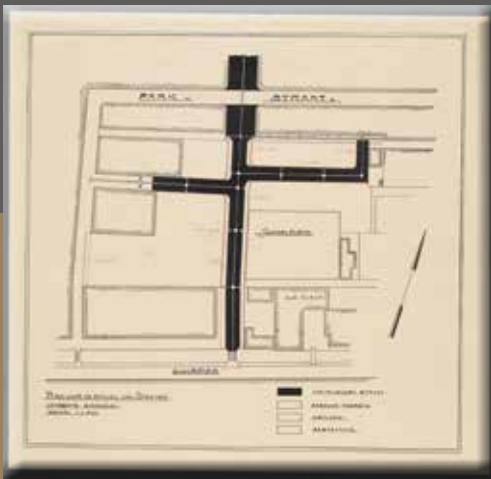
De Bredenhof, later Parkstraat. [GAZ 21.17093]

2.

TOEN IN 1892 JAN JBZ.
BREET OVERLEED ZOU DIT
EEN ZWARTE DAG ZIJN
VOOR HET DORP ZAANDIJK.

De naam de familie Breet
genoemde Bredenhof was een
waar lustoord met fraaie tuinen
en hoog geboomte, waardoor in de
volksmond de naam het Bos van
Breet algemeen werd gebruikt. De
derde generatie papierfabriek
Jan Breet was een sociaalvoelend
man, die menigmaal zijn
"landgoed" openstelde voor
openbare gebeurtenissen. Zo
kwamen de schoolkinderen hier
samen voor het schoolfeest.
Na het overlijden van de
kinderloze Jan Breet, kwam zijn
nalatenschap in veiling. Een
aantal kavels werd aangekocht
voor woningbouw.

Stratenplan Bredenhofstraat, Bredenhofdwarsstraat en Boschstraat, 1914 [GAZ 50.0422]

(1864-1914)

Toegangsbewijs Zomertuin Bredenhof, 1894 [ZM, ZOV-05185]

3.

DE HEER D. BÖRNEMANN OPENDE IN MEI 1893 DE CONCERT- EN KINDERSPEELTUIN "DE BREDENHOF" EN HIELD DEZE ENIGE JAREN ALS NIEUWE EIGENAAR IN STAND.

Zo vonden er op 16 september 1894 t.g.v. het 400 jarig bestaan van Zaandijk concerten plaats in de Tuin "Bredenhof", waarbij het Oratorium "Die Schöpfung" ten gehore werd gebracht. Op 1 mei 1895 startte de traditie van de 1e meiviering met spelletjes in het Bredenhof en een boottocht over de Zaan. Op 26 juli 1896 hield de Socialistische zangvereniging De Wekker m.m.v. Muziekvereniging "Apollo" een repetitie. Omstreeks 1898 gaat er gebouwd worden in de tuin van de groentekweker Börnemann. Er komt een rij huizen welke na demping van de Guispadsloot de noordzijde van de Guisweg zal gaan vormen.

4.

3. Deelnemers van het gymnastiekfeest van Minerva (later Simson) in de Bredenhof, lopend over de brug over de Guispadsloot. Links Guispad nr. 26 en rechts nr. 25. [ZOV; GAZ 21.04045]

4. De Bredenhofstraat rond 1910. Foto: S. Bakker Jz, Koog-Zaandijk. [ZOV; GAZ 21.04071]
Verplaatsing van het pand in het midden van de Bredenhofstraat voor de verbinding naar het Guispad. Gezicht op het pand in het midden dat in de weg stond om een doorgang te maken naar de Guisweg. De verplaatsing van het pand geschiedde nog met mankracht door een grote groep schooljongens.

DE VETERANEN VAN 1814

DIT JAAR HERDENKEN WE HET UITBREKEN VAN DE EERSTE WERELDOORLOG IN 1914. TWEE EEUWEN GELEDEN KEERDEN DE LOTELINGEN TERUG VAN DE DIENST IN HET FRANSE KEIZERLIJKE LEGER EN SINDS NOVEMBER 1813 IN DIENST VAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN. HIERONDER VOLGEN "AANTEKENINGEN BETREFFENDE DE CONSCRIPTIE TE ZAANDIJK; NAMEN DER LOTELINGEN MET HUN REMPLACEERINGEN, VRIJSTELINGEN ENZ: 1808 – 1814" DOOR JAN VAN VLEUTEN.

[ZAANS ARCHIEF 00 764 (XIV 1198)]

Aantekening der persooene van deze gemeente welke onder de regering van den franschen Keizer volgens lotinge in dienst gesteld zijnde weder thuijs gekomen zijn door de verandering van zaken in Nov. 1813 en die of op nieuws door den thans regerende Willem den eerste Prins van Oranje en Nassau soeverijn vorst van Nederland zijn opgeroepen of zig vrijwillig in dienst van den lande hebben begeven 1813:

Sijbrand Koorn:

uijtgegaan voor Dirk Meier in 't jaar 1811 volgens pag. 8 heeft zig bij zijn terugkomst dadelijk vrijwillig in de zeedienst aangegeven

Simon Kelder:

was gedeseerteerd van Amerongen is na weke thuijs te zijn geweest weder opgeroepen en in dienst gesteld om dat dezelve behoord had tot de bezoldigde garde van Amsterdam

Dirk Kramer:

uijtgegaan voor Adriaan van Vleuten februarij 1812 is op een terugreis van het wegvoere van gevangenen door Kozakke gevangen genomen en also uit den franschen dienst overgegaan in de russe dienst waar uijt gedezerteerd zijnde weder in hollandsche dienst gesteld van waar hij met verlof voor 14 dage is thuijsgekomen in Junij 1814 hebbende zedert zijn februari 1812 gene keer thuijs geweest zijn verste plaats is geweest Smolensko hij heeft in den franschen dienst niet in 't vuur geweest maar reeds over zijnde in de russe heeft hij de slag van (niet ingevuld) bijgewoond dog is in gezondheid gearriveerd en geheel ontslagen februarij 1815.

Dirk Boon	No. 85
Klaas van der Stat	No.
Dirk Pietersz. Voogt	
Jan Koorn	
Jacobs Bakker	No. 473
Hendrik de Oude	No.
Crijne Bakker	No. 226 geramp. door (blanco)
Arend Couwenhoven	No. 91 geramp. door ... Stolp
Jacob Groenveld	No. 285 geramp. door (blanco)
Willem v.d.? Berg	
Lourend Donker	No. geramp. door ... Kit
Klaas Huijsman	No.
Jan de Boer	No. 481 geramp. door (blanco)
Jacob Stark	
Dirk Zoon	No. 542
Klaas Tijmes	No. 790
A.? Annis?	

Land Militie Jongelinge van 17 tot 45 jaare eerste oproeping voor den Soeverijne Vorst van Neerland in 't jaar 14 in 't begin van Saandijk zijn reeds van de algemene loting in dadelijke dienst Jacob Voogd, Klaas van de Stad, Jan Koorn, Sijme Bakker No. 226 geramp. door (blanco), Arend Couwenhoven No. 91 geramp. door (blanco), Lourend Donker No. geramp. door ... Kit, Jan de Boer No. 481 geramp. door J. Stark, Dirk Boon No. 742 (is dit Dirk Zoon No. 542?), Klaas Tijmens No. 790 geramp. door (blanco), Dirk Boon No. 85 geramp. door (blanco), Jacob Groenveld No. 285, geramp. door ... van den Berg.

(Met Dank aan Liesbeth Loose-van Heel)

Oorspronkelijke grafzerk van de drie ongehuwde kinderen van Willem Honigh en Maartje Breet: Geertje, Grietje en Jacob.

[Foto Wietske van Soest, 2012]

MAARTJES NAZATEN (5) JACOB WMZ. HONIGH

Portretfoto van Jacob Wmz. Honigh [Stichting Archief Honig(h)]

Jacob Willemsz. Honigh (1844-1887) was het zesde kind en de enige zoon van Willem Honigh en Maartje Breet. Net als zijn beide oudste zusters Geertje (1833-1882) en Grietje (1835-1891) bleef Jacob ongehuwd. Deze drie kinderen delen een graf op de Zandijker begraafplaats. Behalve bovenstaande portretfoto zijn er van Jacob Honigh bij de Stichting Archief Honig(h) enkele tekeningetjes bewaard gebleven. Net als zijn zus Grietje hield Jacob er klaarblijkelijk van om bloemen te tekenen. Ook vervaardigde Jacob meerdere romantische

landschapjes. Of hij die naar het leven heeft getekend, is niet bekend. Van zijn beide zussen is een reisje gedocumenteerd die ze in 1836 samen met hun ouders en groothouders maakten. Hierbij waren ook hun nichtje Grietje Smit en hun beider ouders van de partij. In het graf van Jacob en zijn zusters is in 2008 Simon Honig Jansz. bijgezet. De oorspronkelijke grafzerk is inmiddels vervangen. In onze midwintereditie aandacht voor de laatste telg uit het gezin Honigh-Breet.

Bloemstudie door Jacob Wmz. Honigh uit 1855.
[Stichting Archief Honig(h)]

Landschapjes in potlood, 13 October 1854
[Stichting Archief Honig(h)]

Portret van Nicolaas Beets door Johann Coenraad Ulrich Legner [Coll. Universiteitsmuseum Utrecht]

AGENDA

13 SEPTEMBER OM 20.00 U:	CAUSERIE N.A.V. DE 200STE GEBORTEDAG VAN NICOLAAS BEETS.
13 EN 14 SEPTEMBER:	OPEN MONUMENTENDAGEN
14 SEPTEMBER: ZAAANSE PARELS:	EXPOSITIE JUWELEN EN LAMPEN VAN MAROESKA METZ
20 SEPTEMBER – 16 NOVEMBER:	EXPOSITIE "UIT DE SCHOOLTAS VAN TRIJNTJE VAN VLEUTEN"
21 SEPTEMBER OM 12.00 U:	HAYDN SONATES OP DE DUWAER FORTEPIANO
19 OKTOBER OM 16.00 U:	CONCERT FLUITSOLO TELEMANN
16 NOVEMBER OM 16.00 U:	CONCERT OP CLAVICORD
25 NOVEMBER 20.00 U:	2E HALFJAARLIJKE ALGEMENE LEDENVERGADERING

ANNO 1814

13 september 1814 werd in Haarlem de schrijver Nicolaas Beets geboren, die grote bekendheid genoot onder het pseudoniem Hildebrand. Een logeerpartij van de jonge student Nicolaas Beets bij zijn oom en tante in Delft inspireerde de schrijver Hildebrand later tot het verhaal van de familie Stastok in het stadje 'D' in zijn bekende zedenschets "Camera Obscura" (1839). Naast zijn vele andere activiteiten was Beets ook een pleitbezorger voor de afschaffing van de slavernij. Beets stierf in 1909 te Utrecht.

COLOFON

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de Vereniging 'Jacob Honig Jsz. Jr.' en heeft tot doel leden en belangstellenden te informeren over activiteiten in het Honig Breethuis en de collectie 'Jacob Honig Jsz. Jr.', ondergebracht in het huis, het Zaanse Museum en het Gemeentearchief Zaanstad.

Redactie:	Pier van Leeuwen en Wikje van Ritbergen-Siewers
Tekstbijdrage:	George Sliker
Grafische vormgeving:	Laura Verburg creatief dtp
Beeldmateriaal:	Gemeentearchief Zaanstad, Stichting Archief Honig(h), Ruud van Ritbergen, Wietske van Soest en Pier van Leeuwen

Drukwerk: Drukkerij De Top, Koog aan de Zaan

Honig Breethuis, Lagedijk 80, 1544 BJ Zandijk

Tel.:	075-6217626
E-mail:	info@honigbreethuis.nl
Website:	www.honigbreethuis.nl
Open:	1 april tot 1 oktober: Don. t/m zon. 13.00 – 17.00 uur 1 oktober tot 1 april: Don. t/m zon. 13.00 – 16.00 uur

De tuin van het Honig Breethuis met links het tuinbeeldje, ca. 1950 [GAZ 22.04861]